

IN MEMORIAM

MICHAEL LACKO

(19. siječnja 1920 – 21. ožujka 1982)

Michael Lacko umro je još u naponu snage 21. ožujka 1982. god. u rimskoj bolnici S. Filippo Neri. M. Lacko je rođen 19. siječnja 1920. god. u mjestu Krasna nad Hornadom u istočnoj Slovačkoj. Gimnazijske nauke završio je u Košicama. God. 1938, u 18. godini života, stupio je u isusovački red u Zagrebu, gdje je završio filozofiju. Teologiju je studirao u Rimu na Papinskom Sveučilištu Gregoriana i u Belgiji. Za svećenika je zaređen u Rimu god. 1948. po istočno-slavenskom obredu. Poslije toga završio je studij crkvene povijesti na Gregoriana, gdje je doktorirao god. 1954.

M. Lacko je skoro trideset godina predavao povijest balkanskih Crkava u Papinskom orijentalnom institutu (Pontificio Istituto Orientale) i na Gregoriana. Osim povijesti predavao je također Uvod u orijentalni studij i arhivistiku. Nadalje je držao specijalna predavanja i tečajeve za studente raznih narodnosti u Orijentalnom institutu, zatim na Sveučilištu u Caligariju (Sardinija), u Institutu »Regina Mundi« u Rimu, na Sveučilištu u San Francisku i u Centru Ivan XXIII u Njujorku.

M. Lacko je autor brojnih studija, članaka i knjiga koje je objavljivao na slovačkom, talijanskom, njemačkom, engleskom, hrvatskom i drugim jezicima. Njegova bogata bibliografija broji 204 naslova. Među teološkim i povijesnim radovima svakako su najvredniji i najzanimljiviji njegovi prilozi posvećeni povijesti Crkve i ćirilometodskoj problematici. U okviru ćirilometodske tematike najomiljenija tema mu je bila povijest Velike Moravske i u njoj povijesni položaj i vjerski život Slovakâ u susretu s vjerskom i kulturnom misijom bizantskih misionara Konstantina-Ćirila i Metodija. Bivio se ćirilometodskom misijom, njezinim povijesnim, političkim, kulturnim i osobito vjerskim značenjem i poviješću slavenske liturgije. Konstantinu i Metodiju pripisivao je autorstvo i bizantsko-slavenske i rimsko-slavenske liturgije. Osobito ga je zanimala povijest katoličkih Slovaka istočne, bizantsko-slavenske liturgije koji su svoj obred dugovali ćirilometodskoj misiji, kao i karakter njihove kulture između istočnog i zapadnog svijeta, te im je posvetio niz radova, prateći njihov život od najstarijih, ćirilometodskih vremena do njihova današnjeg položaja u svijetu. Svoje je članke upravo najčešće objavljivao u slovačkim časopisima širom svijeta, a bio je i član slovačkih društava, te organizator i urednik slovačkih izdanja u Rimu i u svijetu. Kolika je bila Lackova plodnost na području ćirilometodske povijesti, pokazuje, primjerice, njegova mnogostruka angažiranost u proslavi ćirilome-

todskog jubileja 1963. godine i broj objavljenih priloga posvećenih 1100. obljetnici ćirilometodske misije, skupljenih i prikazanih u *SLOVU* 17 i 18-19. Sinteza njegova bavljenja Cyrillo-Methodianom i svakako njegovo najzrelije djelo s toga područja jest knjiga *Sv. Cyríl a Metod (Sts. Cyril and Methodius)*, Roma 1963, objavljena na slovačkom i na engleskom jeziku, posvećena 1100. obljetnici dolaska Konstantina i Metodija među Slavene. Ta čitka i popularno pisana, široj publici namijenjena knjiga, ne ulazi u dublja raspravljanja o najtežim ili neriješenim pitanjima iz ćirilometodske problematike, ali je temeljena na najboljim i recentnim istraživanjima velikih autoriteta s tog znanstvenog područja, prije svega F. Dvorníka, F. Grivca, J. Vajsa i J. Vašice i na ćirilometodskim izvorima. Takva su odreda i ostala djela M. Lacka iz ćirilometodske povijesti. Između drugih njegovih radova treba još spomenuti knjigu *I Papi e la grande Moravia alla luce dei documenti romani*.

M. Lacko je surađivao s Kongregacijom za Istočne crkve kod priređivanja priručnika »Oriente Cattolico«. Sudjelovao je također kao konzultor Papinske komisije za Istočne crkve na pripremanju II. Vatikanskog Koncila.

Uz plodan znanstveni i pedagoški rad potrebno je spomenuti i karitativni rad M. Lacka u Orijentalnom institutu u Rimu.

M. Lacko je kao znanstvenik srodnih interesa i kao prijatelj naše kulture s pažnjom pratio izdanja Staroslavenskog instituta, izričući o njima vrlo meritorne ocjene. Tako je prikazao izdanje *Hrvojeva misala (Missale Hervoiae Ducis Spalatensis Croatico-Glagoliticum. Transcriptio et Commentarium. Editionem curaverunt B. Grabar, A. Nazor, M. Pantelić sub redactione Vj. Štefanić, Graz-Ljubljana-Zagreb 1973, fol. 247; pp. XIV + 550)* u časopisima *Orientalia Christiana Periodica*, vol. XL, fasc. I, Roma 1974, 206-209 i *Most XXII*, Cleveland 1975, 110-112, a prikazao je i pojedine brojeve Radova Staroslavenskog instituta (Radovi 4 [F. Grivec-F. Tomšič, *Constantinus et Methodius Thessalonicenses. Fontes*] – *Orientalia Christiana Periodica*, vol. XXVIII, fasc. I, Roma 1962, 191-194; Radovi 8 [I. Petrović, *Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori*] – *Orientalia Christiana Periodica*, vol. XLVII, fasc. II, Roma 1981, 527-528).

M. Lacko je bio čovjek vedre čudi i vesele naravi, pa je bio rado priman u društvo i, tko ga je jednom upoznao, nikada ga više nije mogao zaboraviti.

Smrću P. Michaela Lacka Orijentalni institut izgubio je vrijednoga suradnika, Staroslavenski zavod iskrenog prijatelja, a znanost značajnog crkvenog historičara i spremnog ćirilometodijanca.

Marko Japundžić